

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติถึงการกระจายอำนาจไว้ในมาตรา 78 (3) กล่าวคือ การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พึงตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณเทคโนโลยีท้องถิ่นให้ทั่วถึงเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น และยังได้บัญญัติเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 281 ว่ารัฐจะต้องให้ความอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่ปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา 283 ได้บัญญัติว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแล และจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหารการจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย

จากบทบัญญัติดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญมีเจตนาคจะให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างมีอิสระ และตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้ตรงตามที่ต้องการ อย่างไรก็ตามการที่จะให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นอย่างที่คนในท้องถิ่นประสงค์ นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อจะได้ตอบสนองความประสงค์ได้ตรงตามปรารถนา

การมีส่วนร่วมถือเป็นกระบวนการทางการพัฒนาที่สำคัญอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะการพัฒนานั้นจะเกี่ยวข้องกับระบบการเมืองโดยตรงที่เรียกว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือเกี่ยวข้องกับพัฒนาที่เรียกว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนก็ตาม เหตุที่การมีส่วนร่วมมีความสำคัญก็เนื่องมาจากที่ว่า การพัฒนาต้องมาจากประชาชนซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาแบบกระจายอำนาจที่

ให้โอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นร่วมวางแผน ร่วมกิจกรรม ร่วมบริหาร และร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นหน่วยงานหลักที่จะต้องดูแล และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ให้ได้รับการบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดรูปแบบการปกครองของตนเองอย่างสอดคล้อง และเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ

การบริหารงานของเทศบาล มีความสัมพันธ์กับภารกิจของเทศบาลหลายด้านโดยภารกิจหน้าที่ของเทศบาล จะถูกกำหนดโดย พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติการปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น อีกหลายฉบับ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ การจัดให้มีการรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ การจัดให้มีการสาธารณสุข (ให้มีน้ำสะอาด หรือน้ำประปา ให้มีระบบบำรุงส้วมสาธารณะ) การสาธารณสุขโลก และการก่อสร้างอื่น ๆ การจัดให้มี และควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ การเมือง ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการส่งเสริมการศึกษา การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว การรักษาพยาบาล ด้านการบริหารงานและสนับสนุนการภารกิจของส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และเสรีภาพของประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

จากภารกิจหน้าที่ของเทศบาลตามที่กล่าวมาข้างต้น เป็นบรรทัดฐานให้เทศบาลต้องปฏิบัติตามนอกจากนี้ยังมีหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล และมติ ครม. หรือส่วนราชการอื่นที่มีการร้องขอ ในปัจจุบันเทศบาลตำบลหนองบัววงบริหารมุ่งเน้นให้เกิดความเข้มแข็งแก่ชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาคเอกชน และเทศบาลเป็นไปในลักษณะ 3 ประสาน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการวางแผนจนกระทั่งถึงการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารของเทศบาล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน เช่น ร่วมจัดทำแผนพัฒนา ร่วมติดตามประเมินผลแผนพัฒนา และการบริหารงาน สิ่งเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารและการดำเนินงานของเทศบาลมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพราะการไม่สนใจมีส่วนร่วมของประชาชนก็ทำให้การบริหารงานของเทศบาลไม่เกิดผลดีแก่ประชาชนเท่าที่ควร จากการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองบัววงที่ผ่านมา การมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีจำนวนน้อย ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของเทศบาลเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เพราะจะทำให้การแก้ปัญหาของประชาชนไม่ตรงกับปัญหาความต้องการของชุมชน ฉะนั้นการมีส่วนร่วม

ของประชาชนจึงมีผลโดยตรงต่อการดำเนินงานของเทศบาล และส่งผลถึงการบริหารงานของเทศบาลในที่สุด

เทศบาลตำบลหนองบัววง ในการบริหารงานที่ผ่านมาประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองบัววง ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานในท้องถิ่นเท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากเทศบาลตำบลหนองบัววง ประชาชนส่วนใหญ่ที่อยู่ในเทศบาลตำบลหนองบัววง จะเข้าไปประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงานในเมือง และประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเข้าใจบทบาทหน้าที่สิทธิของตนเอง และการรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ให้สิทธิประโยชน์แก่ประชาชนหรือชุมชนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งนี้อาจจะเป็นได้ว่าประชาชนขาดในการรับรู้ นโยบาย การวางแผนพัฒนาโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล และการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้าน การบริหารงาน การรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ทำให้เทศบาลตำบลหนองบัววง ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ อันที่จริงแล้ว การบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองบัววง จะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับประชาชนในท้องถิ่นเองที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน และตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่นเอง

จากที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานเทศบาล สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัววง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลหนองบัววง ใน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการวางแผนพัฒนา และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน โดยมีความมุ่งหวังว่าผลการศึกษาวิจัยจะเป็นข้อมูลสำคัญของเทศบาลตำบลหนองบัววง ในการที่จะส่งเสริมและพัฒนาทางด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาล เพื่อให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อให้การบริหารงาน และดำเนินกิจการ ของเทศบาลมีประสิทธิภาพเจริญก้าวหน้าอันเป็นประโยชน์กับประชาชน และชุมชนมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลหนองบัววง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลหนองบัววง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. เป็นสารสนเทศเพื่อที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมและความรู้ ความเข้าใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลหนองบัววงและเทศบาลอื่น ๆ ทั่วประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลหนองบัววง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3 ด้าน (บวรศักดิ์ อูรรณโณ. 2542 : 61) ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการวางแผนพัฒนา และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลหนองบัววง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2,353 คน (งานทะเบียนราษฎร เทศบาลตำบลหนองบัววง. 2553 : 1)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgen ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148 - 149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลหนองบัววง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลหนองบัววง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เข้าใจความหมายของศัพท์ต่าง ๆ เชิงปฏิบัติการที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงให้คำนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับภารกิจหรือโครงการที่ส่วนราชการ ซึ่งมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยปกติของประชาชนในชุมชนนั้น

การทำความเข้าใจถึงผลกระทบ และแนวทางแก้ไขปัญหาที่ส่วนราชการจะดำเนินการ และการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชน โดยให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และรัฐต้องรับฟัง และแก้ไขปัญหานั้นประชาชนเกิดความพึงพอใจ และมีส่วนร่วมในการผลักดัน ในการกิจหรือโครงการนั้นเกิดผลสำเร็จ เพราะเห็นว่าจะเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน

2. การมีส่วนร่วมการดำเนินงาน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูล เกี่ยวกับการกิจหรือโครงการที่ส่วนราชการจะดำเนินการ และการบริหารงานของเทศบาล ตาม สิทธิที่กฎหมายกำหนดให้ และกระทำด้วยความสมัครใจในการกระทำนั้น มีอิทธิพลต่อ การกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจของผู้บริหารเทศบาลทั้งโดยตรงและทางอ้อม ใน 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลในการกำหนด นโยบายและการวางแผนการดำเนินงาน การเข้าร่วมการประชุม/สัมมนา/อบรม/ เพื่อเสริมสร้าง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน มีการเข้าฟังการประชุม การส่งเสริมให้เทศบาลดำเนิน ในเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยว เสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาแก้ไข ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเทศบาล การวางแผนพัฒนา กลุ่ม อาชีพ ต่าง ๆ ของกลุ่มแม่บ้านและชุมชน

2.2 การวางแผนพัฒนา หมายถึง การเสนอแนะให้ข้อคิดเห็นและร่วมในการจัดทำ แผนหรือโครงการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน และการร่วมกิจกรรม กระบวนการขั้นหนึ่งในการ บริหารงานให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ และนโยบายที่กำหนดไว้ เพื่อให้การดำเนินงานตาม แผนเป็นไปโดยเรียบร้อยสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.3 ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน หมายถึง การร่วมประชุม การร่วม ติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ และขอเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร การตรวจสอบการทำงาน และพฤติกรรมของพนักงาน สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น การเข้าร่วมตรวจสอบติดตามความก้าวหน้า การดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล

3. เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลหนองบัววง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด นครราชสีมา

4. ประชาชน หมายถึง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่จริงในพื้นที่เทศบาลตำบล หนองบัววง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา